

Ezina ezin

JOSU ZABALETA

Marcel Proustek landutako literatura-arlo ez hain ezagun bati egin zaio lekua zenbaki honetan. Proust prosa-idazlea da ezaguna, eta hala ezagutzen da orokorrean. Ibili zituen, hala ere, beste literatura-bide batzuk, haren prosa bezain ezagutuak eta aintzat hartuak ez badira ere aipatzekoak direnak eta, horrenbestez, haren irudia hobeto ezagutzeko besterik ez bada ere —kontrastasunez beharbada— zertxobait ezagutzea merezi dutenak.

Marcel Prousten literaturgintzaren alboeremu horietako bat olerkigintza da. Hain zuzen ere, bere gaztaroko, bere literaturgintzaren hasierako garaietako zaletasunen aitortpen batean ordena honetan aipatzen ditu zaletasun horiek: irakurtzea, amets egitea, bertsoak, historia, antzerkia. Prousten lagun eta ezagun askok aipatzen dute, beren gutunetan eta idatzietan, haren ezaugarri hori: oso bertsozalea zela; ez zuen bertso asko idatzi, baina bertso asko irakurtzen zuen eta gehien estimatzen zituen olerkarien bertso ugari zekizkien buruz eta maiz errezitatzten zituen lagunartean. Errezzitatuz gainera,

Denbora galduaren bila obra nagusian leku askotan datoz, agerian zein ezkutuan, bere olerkari gogokoenen aipuak.

Gutzira idatzi zituen ehunen bat olerkietatik, oso gutxi argitaratu zituen bizi izan zen artean. Multzo batean, hemen itzuli ditugun hauek baizik ez zituen argitaratu. Horietatik, Albert Cuyp, Paulus Potter, Antoine Watteau eta Anton Van Dyck-i eskainiak *Le Gaulois* egunkarian argitaratu zituen lehendabizi, 1895eko ekainaren 21eko alean, egunkariaren *La politique française à l'exterieur* eta *Gazette parlementaire* sailen artean, *Portraits de peintres* izenburuarekin. Gerora, Chopin, Gluck, Schumann eta Mozart musikariei eskainitakoekin batera, *Les Plaisirs et les Jours* (1896) bere lehenengo liburuan argitaratu zituen, denak multzo berean, *Portraits de Peintres et de Musiciens* izenburuarekin. Olerkiok, nolnahi ere, nahikoz lehenago idatziak dira, seguruenik. Eta horiek izan ziren Marcel Proustek poema-multzo bezala argitaratu zituen olerki bakarrak. Geroztik beste olerki gutxi batzuk ere argitaratu zituen, banaka, han eta

hemen, zabalkunde txikiko aldizkarietan gehienbat.

Horietatik aparte, beraz, Marcel Proust bizi izan zen bitartean argitaratu gabe geratu ziren haren olerki gehienak; argitaratzeko asmoz eginak ez zirelako batez ere; areago, bat baino gehiago Marcel Proustek berak zehazki emandako aginduaren kontra («irakurritakoan erre») gorde zituzten hartzaileek. Marcel Proust hil ondoren beste zenbait olerki argitaratu ziren han eta hemen, bere adiskideei bidalitako gutunetan edo gogaldiren batean paper pusketan idatziak batez ere, haiek argitaratuta. Azkenean 1982an argitaratu zen Marcel Prousten olerkien bilduma osoa, haren ilobaren artxi-boan aurkitutako eskuizkribuak eta argitaratuta zeudenak bildurik.

Marcel Prousten olerkiak oso hartzaile talde txiki batentzat idatziak dira gehienak; askotan irakurle bat bakarrarentzat; gutunetan bidaltzen zituen olerkiak, adibidez. Gainerako gehienak, hemen itzuli ditugunak salbu, Madeleine Lemaire margolariaren saloi-estudioan egiten zituzten musika-saio eta solas-bileretarako idatziak dira, beste zabalkunde-asmorik gabe. Hauek ere saloi horretan errezitatu zituen Montesquiouko kondeak, Reynaldo Hahn adiskidearen musikarekin. Gerora *Les Plaisirs et les Jours* obran argitaratu zituen, baina ez da ahaztu behar liburu hori egilearen beraren kontura argitaratu zela eta, Proustek bere lagunei oparitu zizkien aleez aparte, gainerako guztiak ia ez zirela batere saldu.

Beraz, oro har, irakurle edo entzule talde txikiarentzat, lagunarte nahiko itxi batentzat idatzia izatea da Marcel Prousten olerkigintzaren ezaugarrietako bat. Luze dirauen tal-

de finko eta itxi orotan, elkar aditzea errazten duen ezagutza eta jakintza multzo handi bat partekatzen da azkenean, taldeak iraungo badu nahitaez izan behar duten interes partekatuen ondorioz; eta, jakintza partekatu horrekin batera, talde barneko kode partekatu bat ere izaten da, taldeko kideak ez direnek nekez ulertuko dituzten edo batera atxikiko ez dituzten izendatzeko modu bereziz, hitz-erdikako aipamenez betetako mintzamolde bat: Prousten olerkietan, bere garai eta gizarte-mailan ezagun samarrak eta gaur hain ezagunak ez ditugun hainbat gairen aipamenean ondoan —aipamen mitologikoak, esate baterako—, talde barneko beste mintzamolde horretako adibide asko dago: atzekoz aurrera idatzitako izenak, Reynaldo Hahn adiskidearen txakurraren izena eta abar eta abar, gaur egun, oharririk ezean, batere ulertzen ez direnak.

Laburtuz, bada, Prousten olerki hauek, formaz, hasieran batez ere, tradizioari eta arauari oso atxikiak badira ere —hemistikiotan banatutako alexandrinoak, gehienak—, argitaratzeko asmorik gabe, unean uneko asmoz edo konpromisoz, adiskidetasun-erakutsi gisa jolas-giroan sortuak dira gehienbat.

Horrek guztiak ia ezinezkoa bihurtzen du bertso hauek modu egokian bihurtzea, niretzat behintzat; hauek baino zailagoak itzultzen ausartu eta moldatu denak ausartu beharko du Proustenak ere itzultzen. Eta itzulpenaz hitz egiten hastearekin batera aitortu behar dut nire porrota.

Nire ezinean, Santiago R, Santerbás-en gaztelaniazko itzulpena, Franco Fortini olerkari eta itzultzailearen italierazkoa, zenbait itzultzailek eta olerkarik ingelesera

egindakoa (*The Collected Poems*) eta Vladimir M. Kormanen errusierazkoa erabili ditut lagungarri. Denetan ikusi dut, maila batean edo bestean, jatorrizkoaren edukizko eta formazko balioak adostu ezina. Bilduma hauek guztiak ez datoz bat, gainera, aukeratuak olerkiei dagokienez (Proustek aldaera edo zuzenketa asko egiten zituen).

Itzulpen horietan guztietan jatorrizkoaren hurbilenekoa, jatorrizkoaren forma —neurria eta errima— eta edukia hurbileneetik jarraitzen dituen, Santerbásen gaztelaniazko itzulpena iruditu zait, gaztelaniaren eta frantsesaren kidetasunak lana erraztuta, beharbada. Hala ere 18 ohar jarri behar izan ditu itzultzaileak, testuaren argigarri. Ingelesekoak eta errusierazkoak formari gehiago begiratzen diote eta edukiaren zehaztasuna sakrifikatu beharra aiseago onartzen dute; eta badute arrazoi pixka bat, Proustek poema batzuen aldaeretan edo zuzenketetan nola jokatzeko zuten ikusita. Fortiniren itzulpenak edukiari begiratzen dio formari baino gehiago (ez zen estutzen olerki batzuk hitz lauz itzuli behar bazituen ere).

Nik, nire aldetik, berehala etsi nuen, formari eusteko, errima eta neurri baliokide batzuk erabiliz jatorrizkoaren ispilatze gauza ez nintzela, eta edukiari lotu nintzaion, ahalik eta estuen, erreferentzia gisa jatorrizkoa beti ere parean argitaratuko zela jakinik.

Formari dagokionez, jatorrizkoaren doinu poetikoa gordetzen edo ispilatzen ahailegindu naiz, neurria eta errima ahaztuta, nahiz eta zenbaitetan errima gogorarazten ahailegindu. Horretarako, jatorrizkoak duen elipsi-maila eta hiperbaton-jokoak mantentzen saiatu naiz batez ere.

Beste hark ez bezala, ezin izan dut ezin egin, eta ahal zitekeena ere ez dut lortu beharbada askotan: *Lost in Translation*. Kontsolagarri bakarra geratzen zait: nahi duenak hor du informatika-etxeek kristalaz beste aldeko errealitatea eta errealitate birtuala, biak batera ikusteko *iGlasses* asmatu baino lehen itzultzaileok asmatu genuen testu parekatua.

Margolarien eta musikarien erretratuak

Portrait de peintres et de musiciens

Albert Cuyp (I)

Cuyp, soleil déclinant dissous dans l'air limpide
Qu'un vol de ramiers gris trouble comme de l'eau,
Moiteur d'or, nimbe au front d'un bœuf ou d'un bouleau,
Encens bleu des beaux jours fumant sur le coteau,
Ou marais de clarté stagnant dans le ciel vide.
Des cavaliers sont prêts, plume rose au chapeau,
Paume au côté; l'air vif qui fait rose leur peau,
Enfle légèrement leurs fines bouches blondes,
Et, tentés par les champs ardents, les fraîches ondes,
Sans troubler par leur trot les bœufs dont le troupeau
Rêve dans un brouillard d'or pâle et de repos,
Ils partent respirer ces minutes profondes.

Albert Cuyp (II)

Cuyp, soleil déclinant dissous dans l'air limpide
Qu'un vol de Goëland trouble comme de l'eau
Moiteur d'or, auréole aux voiles d'un bateau
Au front des bœufs couchés, au ras des flots sans ride.
Des cavaliers sont prêts plume rose au chapeau
Les deux poings sur la hanche et sous leurs boucles blondes
Ils regardent les champs ardents, les fraîches ondes
Et passant l'étrier les cuisses au pommeau
Partent pour savourer ces minutes profondes.

Albert Cuyp (I)

Cuyp, pagauso grisen hegadak ura bezala irabiatzen duen
aire garbian gainbehera datorren eguzki,
urrezko hezetasun, idi-buru edo urki bateko argi-laino,
egun onetako intsentsu, hegi gainean lurrunetan,
edo idoi distiratsu, zeruan istingaturik.
Zaldunak prest, luma arrosa kapelan,
eskua aldean; azala gorritzen dien haize biziak
kizkur hori finak arinki harroturik,
eta zelai sutsuek, uhin freskoek, tentaturik,
urre zurbil eta atsedenezko gandutan amets dagiten idiak
beren galapaz asaldatau gabe
minutu sakon hauek arnastera doaz.

Albert Cuyp (II)

Cuyp, kaio baten hegadak ura bezala irabiatzen duen
aire garbian gainbehera datorren eguzki,
urrezko hezetasun, ontzi baten oihaletan argi-koroa,
kizkurrik gabeko uhinetan, idi etzanen buruan.
Zaldunak prest, luma arrosa kapelan,
ukabilak gerrian; kizkur horien azpian,
zelai sutsuei, uhin freskoei begira
eta oinburdinen hedeak zela gainean igarorik
minutu sakon hauek arnastera doaz.

Paulus Potter

Sombre chagrin des ciels uniformément gris,
Plus tristes d'être bleus aux rares éclaircies,
Et qui laissent alors sur les plaines transies
Filtrer les tièdes pleurs d'un soleil incompris;
Potter, mélancolique humeur des plaines sombres
Qui s'étendent sans fin, sans joie et sans couleur,
Les arbres, le hameau ne répandent pas d'ombres,
Les maigres jardinets ne portent pas de fleur.
Un laboureur tirant des seaux rentre, et, chétive,
Sa jument résignée, inquiète et rêvant,
Anxieuse, dressant sa cervelle pensive,
Homme d'un souffle court le souffle fort du vent.

Antoine Watteau

Crépuscule grimant les arbres et les faces,
Avec son manteau bleu, sous son masque incertain;
Poussière de baisers autour des bouches lasses...
Le vague devient tendre, et le tout près, lointain.

La mascarade, autre lointain mélancolique,
Fait le geste d'aimer plus faux, triste et charmant.
Caprice de poète — ou prudence d'amant,
L'amour ayant besoin d'être orné savamment —
Voici barques, goûters, silences et musique.

Paulus Potter

Zeru beti grisen samintasan hits,
ostarte laburrek are histuagoa,
zabaldi hotzetan irazten utziz
eguzki arbuiatu baten negar epela;
Potter, alaitasunik eta kolorerik gabe
mugarik gabe hedatzen diren zabaldi zurbilen
malenkoniazko gogaldi.
Zuhaitzek, herritxoek ez dute itzalik.
Ez baratzetxo argalek lorerik.
Nekazariak suilak dakartza, eta zamari ahulak,
etsirik, urduri, ametsetan, kezkatik,
garuna gogoetatsu jasorik,
arnasa laburrez hartzen du haizearen bafada bortitza.

Antoine Watteau

Ilunabarra zuhaitzak eta aurpegiak bere kapa urdinaz,
mozorro zehazgabearen azpian mozorrotzen;
musu-hautsa aho nekatuen inguruan...
Uhina samurtzen da, hurbilena urruntzen.

Maskarada, beste urruntasun melankolikoa,
maitasun-keinurik gezurrezkoen, tristen eta xarmagarrienaz.
Olerkariaren apeta —edo maitalearen zuhurtzia,
maitasunak zuhurki apaindua behar—,
horra txalupak, oturuntzak, isilaldiak eta musika.

Anton van Dyck

Douce fierté des cœurs, grâce noble des choses,
Qui brillent dans les yeux, les velours et les bois,
Beau langage élevé du maintien et des poses
Héréditaire orgueil des femmes et des rois !

Tu triomphes, Van Dyck, prince des gestes calmes,
Dans tous les êtres beaux qui vont bientôt mourir,
Dans toute belle main qui sait encore s'ouvrir...
Sans s'en douter, qu'importe, elle te tend les palmes !

Halte de cavaliers, sous les pins, près des flots
Calmes comme eux, comme eux bien proches des sanglots;
Enfants royaux déjà magnifiques et graves,
Vêtements résignés, chapeaux à plumes braves,
Et bijoux en qui pleure, onde à travers les flammes,
L'amertume des pleurs dont sont pleines les âmes,
Trop hautaines pour les laisser monter aux yeux;
Et toi par-dessus tous, promeneur précieux,
En chemise bleu pâle, une main à la hanche,
Dans l'autre un fruit feuillu détaché de la branche,
Je rêve sans comprendre à ton geste et tes yeux;
Debout, mais reposé, dans cet obscur asile,
Duc de Richmond, à jeune sage ! — ou charmant fou ? —
Je te reviens toujours... —. Un saphir, à ton cou
A des feux aussi doux que ton regard tranquille.

Anton van Dyck

Begietan, belusetan, zuretan distira dagien
bihotzen harrotasun gozoa, gauzen grazia jatorra;
jarreraren eta keinuen hizkuntza goratu ederra
emakumeen eta erregeen herentziazko harrotasuna!

Zu garaile, Van Dyck, keinu sosegatuen printze hori,
aurki hil behar duten izaki eder guztietan,
oraindik ere zabaltzen badakiten esku eder orotan...
zalantza gabe, zer axola dio, palma-adarra luzatzen dizu!

Zaldunak pinupetan geldirik, uraren ertzean,
hura bezala bare, hura bezala ia negarretan;
erregeren semeak, bikain eta serio,
utzirik jantziak, luma ausarteko kapelak,
bitxiak, eta haietan negarrez, uhin bat sutan,
arimak betetzen dituen negarraren samintasuna,
harrotasunak begitetaraino igotzea eragotzirik;
eta zu, guztien gainetik, ibiltari preziatu,
alkandora urdin argiz, eskua gerrian,
bestean fruitu hostotsua, adarretik erauzia,
amets dagit ezin ulerturik zure keinua eta zure begiak:
zutik baina lasai, babes ilun horretan,
Richmondeko dukea, gazte zuhurra! —edo ero xarmagarria?—
Zuri natorkizu beti... Zafiro bat zure lepoan
zure begirada lasaia bezain su gozokoa.

Chopin

Chopin, mer de soupirs, de larmes, de sanglots
Qu'un vol de papillons sans se poser traverse
Jouant sur la tristesse ou dansant sur les flots.
Rêve, aime, souffre, crie, apaise, charme ou berce,
Toujours tu fais courir entre chaque douleur
L'oubli vertigineux et doux de ton caprice
Comme les papillons volent de fleur en fleur;
De ton chagrin alors ta joie est la complice:
L'ardeur du tourbillon accroît la soif des pleurs.
De la lune et des eaux pâle et doux camarade,
Prince du désespoir ou grand seigneur trahi,
Tu t'exaltes encore, plus beau d'être pâli,
Du soleil inondant ta chambre de malade
Qui pleure à lui sourire et souffre de le voir...
Sourire du regret et larmes de l'Espoir !

Chopin

Chopin, intziri, malko, zotin-itsasoa,
tximeletek pausatu gabe hegan igaroa
tristuran jolasti edo uhinetan dantzari.
Amets, maitatu, sufritu, garrasi, baretu, xarmatu edo kulunkatu,
zernahi dagizula, beti ibilarazten duzu saminen artean
zure apetaren ahanztura iheskor, gozoa,
tximeletak lorerik lore hegan bezala;
zure saminaren gogaide duzu orduan poza:
zirimolaren suminak are biziago dagi negar-egarria.
Ilargiaren eta uraren lagun zurbila,
etsimenaren printze edo jaun goren traditua,
areago gogoberotzen zaitu, zurbiltasunak edertua,
zure gaixo-gela blaitzen dizun eguzki horrek
negar dagi irribarrez eta sufritzen du ikusiz...
Atsekabearen irribarre, Itxaropenaren malkoa!

Gluck

Temple à l'Amour, à l'Amitié, temple au Courage
Qu'une marquise a fait élever dans son parc
Anglais, où maint amour Watteau bandant son arc
Prend des cœurs glorieux pour cibles de sa rage.

Mais l'artiste allemand — qu'elle eût rêvé de Cnide ! —
Plus grave et plus profond sculpta sans mignardise
Les Amants et les Dieux que tu vois sur la frise:
Hercule a son bûcher dans les jardins d'Armide !

Les talons en dansant ne frappent plus l'allée
Où la cendre des yeux et du sourire éteints
Assourdit nos pas lents et bleuit les lointains;
La voix des clavecins s'est tue ou s'est fêlée.

Mais votre cri muet, Admète, Iphigénie,
Nous terrifie encore, proféré par un geste
Et, fléchi par Orphée ou bravé par Alceste,
Le Styx, — sans mâts ni ciel — où mouilla ton génie.

Gluck aussi comme Alceste a vaincu par l'Amour
La mort inévitable aux caprices d'un âge;
Il est debout, auguste temple du Courage,
Sur les ruines du petit temple à l'Amour.

Gluck

Tenplu bat Maitasunari, Adiskidetasunari, Ausardiari
eraikiarazi die markesa batek bere lorategi
ingelesan, non maitasun ugarik hartzen baititu, Watteauk
arkua giltzaturik, bihotzak bere amorruren aparatzat.

Baina alemaniar artistak —Cnidoz amets egingo luke!—
serioago eta sakonago, milikeriarik gabe eskulpitu zituen
frisoa ikusten dituzun Maitaleak eta Jainkoak:
Herkules bere suarekin Armideren baratzean!

Orpoek dantzan ez dute jotzen bidea:
begi eta irribarre itzalien errautsak
gure pauso geldiak itotzen ditu eta urrunak urdintzen;
klabezinen ahotsa isildu da edo zartatu.

Baina zuen garrasi mutuak, Admeto, Ifigenia,
izutzen gaitu oraindik, keinu batez aldarrikatorik,
eta Orfeok menderaturik, Alzestek erronka jorik,
Estigian, non ainguratu baitzuen, masta eta zero gabe, zure jeinuak.

Gluckek ere, Alzestek nola, Maitasunaz gainditu du
heriotza, garai batek apetaz eskatua;
zutik dago, Ausardiaren tenplu handientsua,
Maitasunaren tenplutxoaren hondakinen gainean.

Schumann

Du vieux jardin dont l'amitié t'a bien reçu,
Entends garçons et nids qui sifflent dans les haies,
Amoureux las de tant d'étapes et de plaies,
Schumann, soldat songeur que la guerre a déçu.

La brise heureuse imprègne, où passent des colombes,
De l'odeur du jasmin l'ombre du grand noyer,
L'enfant lit l'avenir aux flammes du foyer,
Le nuage ou le vent parle à ton cœur des tombes.

Jadis tes pleurs coulaient aux cris du carnaval
Ou mêlaient leur douceur à l'amère victoire
Dont l'élan fou frémit encore dans ta mémoire;
Tu peux pleurer sans fin: Elle est à ton rival.

Vers Cologne le Rhin roule ses eaux sacrées.
Ah ! que gaiement les jours de fête sur ses bords
Vous chantiez ! — Mais brisé de chagrin, tu t'endors...
Il pleut des pleurs dans des ténèbres éclairées.

Rêve où la morte vit, où l'ingrate a ta foi,
Tes espoirs sont en fleurs et son crime est en poudre...
Puis éclair déchirant du réveil, où la foudre
Te frappe de nouveau pour la première fois.

Coule, embaume, défile aux tambours ou sois belle !
Schumann, ô confident des âmes et des fleurs,
Entre tes quais joyeux fleuve saint des douleurs,
Jardin pensif, affectueux, frais et fidèle,
Où se baisent les lys, la lune et l'hirondelle,
Armée en marche, enfant qui rêve, femme en pleurs !

Schumann

Adiskidetzat hartu zintuen lorategi zaharretik
mutikoak eta txoriak entzuten dituzu itxituretan,
hainbeste ibilaldi eta zauriz nekatutako maitale,
Schumann, gerrak desilusionatutako gudari ameslaria.

Haizekirri alaiak, usoak igarotzen diren lekuan,
jazmin-usainez blaitzen du intxaur handiaren itzala,
haurrak sutondoan irakurtzen du etorkizuna,
hodeiak edo haizeak hilobiak aipatzen zure bihotzari.

Behinola inauterietako oihuek isurarazten zizkizun malkoak,
beren gozotasuna garaipen mingotsari nahasirik;
haren oldar eroak ikara dagizu oroimenean oraindik;
amai gabe negar egin dezakezu: arerioarena da garaipena.

Koloniarantza darama Rin ibaiak ur sakratua.
A! zein alai abesten zenuen jai egunetan haren ertzean!
Baina suminak etenik, lo egiten duzu...
Malkozko euria dagi ilunpe argitueta.

Heriotza bizi den ametsa, esker txarraz segur zarena,
itxaropenak loretan dituzu eta hauts eginik da haren hobena.
Eta iratzartzearen oinaztargi urragarriak, tximistak
berriro jotzen zaitu lehenengo aldiz.

Zoaz jarioan, urrinez, zabiltz danborren hotsetan, izan zaitetz eder!
Schumann, arimen eta loreen isil mandatari,
zure bazterren artean oinazeen ibai santu,
lorategi gogoetatsu, txerazko, fresko eta leial,
lirioek, ilargiak eta enarek elkarri musu ematen dioten tokia,
gudarostea martxan, haurra ametsetan, emakumea negarretan!

Mozart

Italienne aux bras d'un Prince de Bavière
Dont l'œil triste et glacé s'enchanté à sa langueur !
Dans ses jardins frileux il tient contre son cœur
Ses seins mûris à l'ombre, où téter la lumière.

Sa tendre âme allemande, — un si profond soupir ! —
Goûte enfin la paresse ardente d'être aimée,
Il livre aux mains trop faibles pour le retenir
Le rayonnant espoir de sa tête charmée.

Chérubin, Don Juan ! loin de l'oubli qui fane
Debout dans les parfums tant il foula de fleurs
Que le vent dispersa sans en sécher les pleurs
Des jardins andalous aux tombes de Toscane !

Dans le parc allemand où brument les ennuis,
L'Italienne encore est reine de la nuit.
Son haleine y fait l'air doux et spirituel

Et sa Flûte enchantée égoutte avec amour
Dans l'ombre chaude encore des adieux d'un beau jour
La fraîcheur des sorbets, des baisers et du ciel.

Mozart

Italiarra Bavariako printze baten besotik,
haren begi tristeak, izoztuak bere ahuleziaz xarmaturik!
Lorategi hotzetan bihotzaren kontra ditu oraindik
haren bularrak argia edoskitzeko itzaletan umoturik.

Haren alemaniar arima samurrak —hain intziri sakona!—
maitatua izatearen nagitasun suharra dastatzen du azkenik,
esku ahulegiei eskaintzen die, eduki dezaten,
aurpegi xarmatuaren itxaropen distiratsua.

Cherubino, Don Juan, ihartzen duen ahanzturatik urruti,
urrinetan zutik, Andaluziako lorategietatik Toskanako hilobietaraino
haizeak, malkoak xukatu gabe,
barreiatutako loreez hain beterik!

Asperdura lainotzen den alemaniar parkean
Italiarra gauaren erregina da oraindik.
Haren hatsak gozo eta espriritu egiten du airea.

Eta haren Xirula xarmatuari maitasunez dario tantaka
egun eder baten itzal oraindik epelean
izozkien, musuen eta zeruaren freskotasuna.

Resumen

Este número da cabida a un aspecto de la obra literaria de Proust no tan conocido. Proust es más celebrado como prosista, en general. Pero también transitó por otros derroteros literarios, no tan celebrados como su prosa, pero dignos de ser más conocidos, aunque no sea más que para un mejor conocimiento, por contraste, de su figura.

Uno de esos componentes laterales de la obra literaria de Marcel Proust es la poesía. En concreto, en una confesión juvenil de comienzo de su carrera mencionaba las siguientes aficiones: leer, soñar, los versos, la historia, el teatro. Según parece, era muy aficionado a la poesía; no escribió mucha, pero sí leía muchos poemas, y los tenía en alta estima, y se sabía de memoria y recitaba versos de autores a los que apreciaba.

En total, escribió unos cien poemas, de los que sólo una pequeña parte se publicó en vida del autor. He aquí algunos de ellos, traducidos por Josu Zabaleta..

Résumé

Dans ce numéro de SENEZ nous avons fait place à un pan méconnu de l'œuvre littéraire de Proust. Certes, il est connu principalement pour ses travaux en prose, mais il pratiqua également d'autres genres littéraires qui, bien qu'ils ne soient pas aussi célèbres que sa prose, sont néanmoins dignes d'être connus, ne serait-ce que pour mieux connaître — par contraste — la personnalité de cet écrivain.

L'un des composants latéraux de l'œuvre littéraire de Marcel Proust est la poésie. En effet, au début de sa carrière, dans une de ses confessions de jeunesse il énumérait ainsi ses goûts : lire, rêver, la poésie, l'histoire, le théâtre. À ce que l'on dit, il avait un penchant particulier pour la poésie ; il n'en écrivit pas beaucoup, mais il était un grand lecteur de ce genre littéraire. Il connaissait par cœur beaucoup de poèmes de ses auteurs préférés, et il aimait les réciter devant ses amis.

Il écrivit, en tout, une centaine de poèmes, dont très peu furent publiés de son vivant. En voici quelques uns traduits en euskara par Josu Zabaleta.

Abstract

This issue presents one of the lesser known aspects of Marcel Proust's literary work. Proust is best known as a writer of prose, however, he also explored other literary paths, which, while not as famous as his prose, nonetheless deserve to be better known, if only to reach a better understanding of his stature.

One of the subsidiary components of Proust's literary output is his poetry. In a youthful confession early in his career, he mentioned the following passions: reading, dreaming, poetry, history, the theater. He was apparently very interested in poetry. Although he did not write much poetry himself, he did read many poems and held them in high esteem; he knew by heart and recited verses by authors he admired.

He wrote a total of some hundred poems, of which only a few were published during his lifetime. Some are included here, in translation by Josu Zabaleta.